

30. november 2021

Fællesnotat fra Landbrug og Fødevarer og Danske Regioner om udfordringerne vedr. klimatilpasning

Store dele af landet oplever jævnligt oversvømmelser især perioden fra efterår til forår, og både omfang og hyppighed er stigende. Ifølge det Europæiske Miljøagentur kan Danmark se frem til et større økonomisk tab pr. indbygger som følge af klimaforandringer end noget andet land i EU bortset fra Luxemburg.

Der er i løbet af 2020 gennemført en række tiltag, der skal gøre det nemmere at gennemføre klimatilpasningsprojekter, men de er langt fra nok til at sikre en sammenhængende og styrket klimatilpasning, der kan håndtere udfordringerne med mere vand, under hensyntagen til alle interesser - herunder landbrug, boliger, infrastruktur og natur.

Landbrug og Fødevarer og Danske Regioner hilser derfor regeringens initiativ velkommen til at definere en samlet plan for klimatilpasning. I den forbindelse ønsker vi at gøre opmærksom på, at der er behov for:

- Helhedsplaner for samlede vandløbsoplande på tværs af administrative grænser
- At klimatilpasning bør indgå som et formål i vandløbsloven for at opnå en mere sammenhængende indsats for klimatilpasning
- En tidlig og løbende inddragelse af borgere og grundejere for at give mere bæredygtige og innovative løsninger, der skaber merværdi og ejerskab.
- En bred vifte af løsningsmuligheder skal være til rådighed fra tilbageholdelse af vand i oplandet til fysiske tilpasninger i vandløbet
- Finansieringsplaner der sammentænker mindre lokale og større regionale projekter, idet der i dag mangler myndigheds- såvel som finansieringsmekanismer, der kan adressere både udfordringerne og indsatsen i det åbne land
- At jordfordeling udføres med udgangspunkt i det samlede vandløbsopland

Behov for samlet tilgang

Opgaven med klimatilpasning er i dag fordelt mellem flere ressortministerier og mellem flere lovkomplekser. Myndighedsopgaven ligger primært hos kommunerne, men opgaven er i høj grad tværkommunal, fordi mange vandløbssystemer ligger i to eller flere kommuner. Indsatsen med klimatilpasning i dag er fragmenteret både juridisk og fysisk. Der er behov for at samle indsatsen, så den benytter samtlige juridiske greb, såvel som at indsatsen skal forholde sig til vandets kredsløb og geografi.

Vandløbsloven

Klimatilpasning indgår i mange lovgivninger, men er dog fortsat fraværende i vandløbsloven. Dette på trods af, at ekspertudvalget til ændret vandløbsforvaltning allerede i 2017 bl.a. kom med den anbefaling, at klimatilpasning skulle indgå som en målsætning i vandløbsloven. Arbejdet med en national klimatilpasningsplan bør indebære en revision af vandløbsloven, og ekspertudvalgets samlede anbefalinger, og den kommentering, som DN og LF blev inviteret af Folketingets Miljøudvalg til at give, bør genbesøges.

Helhedsplanlægning

Der skal foretages helhedsplanlægning for alle relevante vandløbssystemer. Det er helt centralt, at de samlede vandløbssystemer går igennem, og at alle løsninger bringes i spil, både udvidelse af kapaciteten, tekniske løsninger, jordudtagning osv. Der skal ske en risikokortlægning og modellering for de samlede vandløbssystemer, så indsatserne, valg af virkemidler og hensyn til synergieffekter ift. fx natur og klima sker optimalt hele vejen ned gennem vandløbssystemet.

Helhedsplaner må tage hele vandets kredsløb i betragtning, og påtage sig koordination med samtlige planer, som den sætter rammerne for, såvel som dem den påvirker. Desuden er det væsentligt, at planen geografisk er afgrænset af et hydraulisk definerede vandopland. Helhedsplanerne bør være bindende og revideres løbende. De bør inkludere en handleplan, der umiddelbart iværksættes, og som der følges op på i den næste planperiode. Kun på den måde vil det være muligt at identificere problemer og optimale løsninger i de enkelte systemer og sikre den nødvendige erfaringsopsamling og løbende opfølgning.

Borger og interessentinddragelse

Der skal ske en tidlig og løbende inddragelse af aktører, borgere og interessenter, så alle ønsker og behov tilgodeses. Der ligger meget viden hos lokale grundejere, og de sidder netop derfor inde med viden om det første skridt hen mod en løsning. Inddragelse af interessenter tidligt i processen giver mere bæredygtige og innovative løsninger, som skaber mest værdi og accept bredt set.

Prioritering og sammenhæng

Der er en vigtig prioriteringsopgave mellem de enkelte vandløbsoplande. Der er også behov for prioritering mellem tiltag inden for det samme nogle gange meget store vandopland. Initiativer et sted kan påvirke den øvrige del oplandet. Lokale løsninger kan være fine og i nogle tilfælde tilstrækkelige, men der er behov for, at lokale løsninger tænkes sammen, så vand der udledes et sted, ikke skaber problemer et andet sted. Der er derfor behov for et regionalt perspektiv i planlægningen.

Finansiering

Klimatilpasning spænder over udfordringer fra det lokale til det regionale, der er derfor behov for værktøj - herunder finansieringsmekanismer - til såvel mindre som større projekter, hvor mange parter indgår. Det sidste mangler vi. Frem for alt er det vigtigt, at alle initiativer små såvel som store er tænkt sammen for hele vandløbssystemet, så de rigtige løsninger eller den rette kombination af løsninger vælges. Klimatilpasning er ikke kun den enkelte grundejers problem, det er en samfundsudfordring og -opgave.

Multifunktionel jordfordeling

Multifunktionel jordfordeling er et centralt værktøj, også til at fremme klimatilpasning - herunder udtagning af lavbundslande. For at effekten af klimatilpasning ved benyttelse jordfordelingen bliver optimal, så er det vigtigt, at jordfordelingen sker ud fra en prioritering af indsatsen i hele vandoplandet på tværs af kommunegrænser og tager højde for alle relevante temaer – inkl. klimatilpasning, klimainsats, natur, arrondering etc.